

มุมมองของผู้นำสหกรณ์ ในการขับเคลื่อนการค้าที่เป็นธรรม สัมพันธ์ คุณกรวรรณ ย่อมกระโทก ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสารภีโชคชัย จำกัด

หลายวันก่อนผู้เขียนได้ค้นคว้าตำราเล่มหนึ่งเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ ในตำราเล่มนั้นได้เขียนเรื่องเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจได้ดีมาก มีการยกตัวอย่างจากการวิเคราะห์ธุรกิจต่างๆ ไว้อย่างน่าสนใจ แต่สิ่งที่ประทับใจคือ ตอนหนึ่งของเนื้อหาได้มีการนำเอาข้อคิดของ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ นักวิทยาศาสตร์รางวัลโนเบลชื่อดังของโลกมาเกริ่นไว้ เมื่อได้อ่านแล้วเป็นต้องสะดุดตาเพราะทุก อักษรอักษรล้วนมีคุณค่าต่อการทำงานทั้งนั้นเลย ข้อความดังกล่าวให้ข้อคิดสำหรับการทำงานซึ่งเขียนว่า การทำงานนั้นมีกฎสำคัญอยู่ 3 ข้อคือ **ข้อ 1 ภายใต้ความ สลับซับซ้อนมีความเรียบง่ายแฝงอยู่ ข้อ 2 ภายใต้ความขัดแย้งไม่สอดคล้องมี ความเป็นเอกภาพแฝงอยู่ และข้อ 3 ท่ามกลางปัญหาอุปสรรคความยากลำบาก มีโอกาสและทางออกใหม่ๆ แฝงเร้นอยู่ด้วย**

เมื่อหันมองดูปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวงการเกษตรไทยนั้น น่าจะประกอบไปด้วย 4 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยที่ 1 การเปิดเขตการค้าเสรีซึ่งทุกประเทศ ในเขตอาเซียนได้หันมาให้ความสนใจอย่างจริงจังในปัจจุบัน ปัจจัยที่ 2 วิฤตต่างๆ ที่มีแนวโน้มจะกลายเป็นวิกฤตท้องถิ่นเป็นวิกฤตระดับโลก เช่น ไข้หวัด ไข้หวัดนก แม้แต่ไข้หวัด 2009 หรือแม้แต่วิกฤตโลกร้อนซึ่งจะมีผลกระทบต่อพืชและสัตว์ใน วงกว้าง และจะสังเกตได้ว่าวิกฤตดังกล่าวได้กลายเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ของประชากร ซึ่งรัฐบาลทุกประเทศจะต้องร่วมมือกัน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาร่วมกัน

อย่างเลียงมิได้ ปัจจัยที่ 3 คือเทคโนโลยี และปัจจัยที่ 4 คือการจัดการโซ่อุปทาน ซึ่งที่ผู้เขียน กล่าวมาทั้งหมดนั้น ทำให้ผู้คิดได้ว่าถึงเวลาแล้วหรือยังที่จำเป็นต้องมีการกำกับ ดูแลระดับโลก หรือระดับภูมิภาค เพื่อป้องกันผลกระทบของการป่าไหลข้อมูลทางสารสนเทศและการเปิดเขตการค้าเสรีซึ่งประเด็นนี้น่าสนใจ

ที่ผู้เขียนได้เกริ่นนำมามากมาย เช่นนี้ มีเชื่อว่าจะมีวัตถุประสงค์เพื่อชักชวนให้ผู้อ่านได้ค้นคว้าสิ่งใหม่ให้การเกษตรเราก้าวไกลกว่าที่คนอื่น ชาติอื่นผลิตได้ตามที่หลักบริหารธุรกิจรุ่นใหม่ ๆ มักพูดถึงว่าเราต้องผลิตสินค้าให้แตกต่างจากคนอื่น แต่ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มุมมองใหม่ ๆ ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ช่วงราคาต่ำคือในปี 2548 ถึงเหตุการณ์ที่ข้าวราคาเพิ่มสูงขึ้นมากในปี 2550 นั้น มีสหกรณ์การเกษตรแห่งหนึ่งได้ดำเนินการภายใต้ระบบการค้า ซึ่งเป็นกติกาใหม่ของโลกซึ่งน่าสนใจ โดยกติกาดังกล่าวได้มีการเรียบเรียงไว้ในวารสาร คนสหกรณ์ เล่มที่ 2 แล้ว นั่นคือการค้าที่เป็นธรรมและบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้เป็นสิ่งที่น่าภูมิใจของเราชาวสหกรณ์

ขอนำท่านพบกับผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสารภีโชคชัย จำกัด อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา ซึ่งข้าวที่ผลิตได้จากสหกรณ์แห่งนี้ได้รับการรับรองระบบการค้าที่เป็นธรรม (Fairtrade) จากองค์การให้การรับรองระบบการค้าที่เป็นธรรม หรือ Fairtrade Labeling Organization

จากเมืองบอนน์ ประเทศเยอรมันนี้ ถือได้ว่า เป็นมิติใหม่ของสังคมเกษตรกรไทยเรา วันนี้ผู้ที่ให้การสัมภาษณ์จะเป็นใครไปไม่ได้้นอกจากผู้จัดการคนเก่งของสหกรณ์การเกษตรสารภีโชคชัย จำกัด นั่นคือ คุณกรวรรณ ย่อมกระโทก มาติดตามบทสัมภาษณ์กันเลยดีกว่า

อลิ๊ง ชัง

ขอสอบถามถึงแรงบันดาลใจที่พี่ได้นำพาสหกรณ์ เพื่อเข้าร่วมโครงการระบบการค้าที่เป็นธรรมหรือแฟร์เทรดครับ

กรวรรณ

เดิมทีปัญหาคือราคาข้าวตกต่ำมาเป็นเวลานาน ซึ่งสมาชิกสหกรณ์เกษตรสารภีโชคชัย จำกัด ก็ได้รับผลกระทบนี้ด้วย สหกรณ์เองก็คิดหาทางออกหลายอย่าง เช่น การหาตลาดใหม่เพื่อขายข้าว ขณะเดียวกันก็มีการส่งเสริมสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกผู้ปลูกข้าวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และราคาของข้าวกับสวัสดิการสมาชิกนี้แหละ อาจถือว่าเป็นแรงบันดาลใจก็ได้

อลิ๊ง ชัง

ปัญหาอุปสรรคที่พบตั้งแต่เริ่มต้นเมื่อเข้าร่วมโครงการแฟร์เทรดจนถึงได้รับการรับรอง

66

อีกอย่างพี่เชื่อว่าองค์กรผู้ให้การรับรองเขาก็ต้องมีกระบวนการตรวจสอบประเมินและมีความเชื่อว่าสหกรณ์เป็นองค์กรที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับระบบแฟร์เทรด อีกทั้งองค์กรแฟร์เทรดและผู้ส่งออก มีความเชื่อมั่นในตัวผู้จัดการที่เป็นผู้ประสานงานว่ามีวัตถุประสงค์เป้าหมายชัดเจน

๖๖

กรรมกร

พี่คิดว่าความไม่เข้าใจในแผนการดำเนินงานในการเข้าร่วมโครงการแฟร์เทรด ซึ่งอาจจะมีผลต่อการไม่สนับสนุนของคณะกรรมการ เพราะตอนนั้นเรื่องนี้เป็นเป็นสิ่งใหม่อีกทั้งตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จก็ไม่มีให้เห็น ดังนั้นการทำงานจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจโดยมีเป้าหมายร่วมกันเป็นที่ตั้งงานจึงสำเร็จได้

อีกประการหนึ่งคือความต้องการข้าวของตลาดแฟร์เทรดก็ไม่แน่นอนเนื่องจากขึ้นกับพฤติกรรมและตรงกับช่วงฤดูที่ผลผลิตออก เช่นผลผลิตข้าวออกช่วงเดือน กรกฎาคม ตุลาคม แฟร์เทรด ต้องการข้าวเดือน ตุลาคม เป็นต้น ประการที่สามคือ ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบมาตรฐานแฟร์เทรดสูงไป (ปี 52 ค่าตรวจสอบ 1925 EUR) ซึ่งเราก็ต้องขออนุมัติกรรมการก็เป็นไปตามขั้นตอนต่างๆ ตามที่ระเบียบสหกรณ์มีอยู่ อีกประการหนึ่งซึ่งเราต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการขายต้องขึ้นอยู่กับผู้ส่งออกที่แปรรูปข้าวเปลือกด้วย เพราะสหกรณ์เป็นผู้ผลิต ไม่ใช่ผู้แปรรูปเพื่อส่งออกโดยตรง ดังนั้นกระบวนการสร้างความเข้าใจตรงกันจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก

อลิ๊ง ชัง

อะไรที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากลุ่มสหกรณ์เรามีศักยภาพในการได้รับการรับรองการค้าที่เป็นธรรม เนื่องจากระบบนี้คือระบบสากลที่ทั่วโลกยอมรับว่าสินค้าที่ได้รับการรับรองเป็นการสื่อถึงความเป็นธรรมของการบริหารจัดการธุรกิจ

กรรมกร

พี่เองคิดว่าความจริงใจต่อกันนะ เช่นการที่ผู้ซื้อ ผู้ส่งออก และลูกค้า (ต่างประเทศ) มีความจริงใจที่จะช่วยเหลือเกษตรกรสมาชิก ซึ่งเขาได้มีการมาเยี่ยมชมการผลิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกร ซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์เรา ซึ่งจะเห็นได้ว่าบ้านเรานั้นผู้ปลูกข้าว จะเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไขที่ทางแฟร์เทรดได้กำหนดไว้ **อีกอย่างพี่เชื่อว่าองค์กรผู้ให้การรับรองเขาก็ต้องมีกระบวนการตรวจสอบประเมินและมีความเชื่อว่าสหกรณ์เป็นองค์กรที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับระบบแฟร์เทรด อีกทั้งองค์กรแฟร์เทรด และผู้ส่งออก มีความเชื่อมั่นในตัวผู้จัดการที่เป็นผู้ประสานงานว่ามีวัตถุประสงค์เป้าหมาย**

ชัดเจน ที่ต้องการช่วยเหลือเกษตรกร และต้องการสร้างสถาบันสหกรณ์ให้เข้มแข็งและเป็นที่รู้จักของนานาชาติที่ทำการค้าด้วย ที่เห็นว่าการดำเนินงานด้วยวัตถุประสงค์ชัดเจนจะช่วยให้ทิศทางการทำงานมีความชัดเจนด้วย ซึ่งผู้นำจะมีส่วนต่อการดำเนินงานต่างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

อเล็ก ชัง

วันที่ได้รับการรับรองระบบการค้าที่เป็นธรรมจากสำนักงานใหญ่จากเมืองบอนน์ ประเทศเยอรมันนี้ มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง

กรวรรณ

พวกเราทุกคนตั้งใจที่ผ่านการรับรองระบบการค้าที่เป็นธรรมถือได้ว่าได้รับการยอมรับในมาตรฐานสากลในผลิตภัณฑ์ แต่ว่าเราก็นึกใจว่าจะทำอย่างไรจึงจะขายข้าวได้ และจะต้องขายให้ได้เร็วที่สุด มากที่สุด เพราะในช่วงที่สมัครเป็นสมาชิกแฟร์เทรดมีปัญหามากมาย เช่นถ้าไม่ผ่านการ

รับรองจากการประเมินปีว่าจะต้องโดนเล่นงานจากกรรมการสหกรณ์ จากหน่วยงานราชการที่คอยดูว่าเราทำอะไรอยู่ และสหกรณ์จะเสียประโยชน์ เสียชื่อเสียง ถูกหลอกให้เสียเวลาเปล่า (หัวเราะ)

อเล็ก ชัง

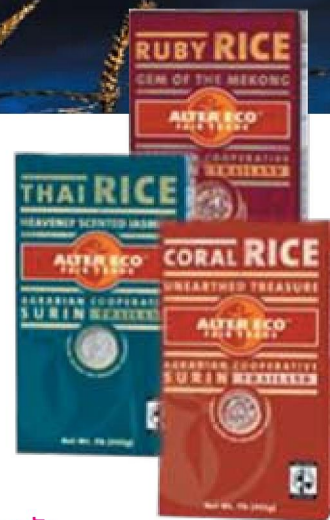
ผลที่ได้รับและผลกระทบที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง

กรวรรณ

สิ่งที่ชัดเจนที่สุดคือสมาชิกขายข้าวได้ราคาดีขึ้นเป็นที่พอใจ (ราคาซื้อขายในตลาดปี 2549 ราคาตันละ 4,500 - 5,500 บาท สมาชิกแฟร์เทรดขายได้ตันละ 7,200 บาท สหกรณ์คิดค่าบริการตันละ 200 บาท กลุ่มสมาชิกได้เงินพรีเมียมจากองค์กร แฟร์เทรดเพื่อมาพัฒนาคุณภาพชีวิตอีกตันละ 750 บาท สหกรณ์สามารถขายข้าวได้จำนวน 5,900 ตัน (เฉพาะค่าพรีเมียมได้เงินมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตมากถึง 4,425,000 ล้านบาท) ในปีแรกต่อจากนั้นก็ทยอยขายได้เรื่อยๆ

ประการถัดมาคือ ผู้จัดการแม้ไม่ได้รับความดีความชอบอะไรเลย แต่ก็ไม่ถูกตำหนิจากผู้บอกเราว่าทำอะไรไม่เหมือนชาวบ้านเขา

และสหกรณ์การเกษตรสารภี โศคชัย จำกัด เป็นที่รู้จักทั่วโลกโดยเฉพาะในแถบยุโรป และประเทศที่เป็นสมาชิก fairtrade ที่ขายสินค้าเกษตรประเภทอื่นๆ รวมทั้งข้าวเปลือกด้วย

อเล็ก ชัง

อยากจะฝากอะไรถึงเครือข่ายคนสหกรณ์ บ้าง

กรวรรณ

ฝากเป็นกำลังใจ ให้แก่ทุกคนที่มีความตั้งใจในการทำงาน และขอให้สหกรณ์อยู่คู่กับประเทศไทยตลอดไป รวมทั้งวารสารคนสหกรณ์ด้วยขอขอบคุณวารสารคนสหกรณ์ที่ได้ให้ความสำคัญกับสหกรณ์ภาคการเกษตร

เห็นไหมครับอย่างที่ไอน์สไตน์ได้บอกไว้สำหรับกฎการทำงานทั้ง 3 ข้อ ซึ่งสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือท่ามกลางปัญหาอุปสรรค ความยากลำบาก มีโอกาส และช่องทางออกใหม่ๆ แฝงเร้นอยู่ด้วย นั่นคือภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่ทุกคนรอเมื่อไรเศรษฐกิจจะดีขึ้น **หากแต่สิ่งที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น ผู้จัดการและกรรมการสหกรณ์การเกษตรสารภี โศคชัย จำกัด ได้ดำเนินงานมาได้อย่างงดงาม และผลที่ได้รับก็อยู่ที่ส่วนรวม ถือเป็นสหกรณ์ที่มีการดำเนินงานที่น่าสนใจในปัจจุบัน**

ข้อมูลเพิ่มเติม
คุณกรวรรณ ย่อมกระโทก
ผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรสารภี โศคชัย จำกัด
262 หมู่ 3 ต.โศคชัย อ.โศคชัย จ.นครราชสีมา 30190
โทร.044-491549 โทรสาร 044-492854